

Camorra i gomorra

Empúries publica 'Gomorra', sobre la màfia napolitana, del periodista italià Roberto Savino

El jove periodista italià [Roberto Saviano](#), amb vint-i-vuit anys, comprèn millor que ningú [Salman Rushdie](#). Així com l'escriptor indi fa gairebé vint anys que viu en semiclandestinitat per causa d'una fàtua religiosa, Saviano és des de l'any passat [protegit](#) per la policia i allunyat de la seva Nàpols natal per ser en el [punt de mira](#) de la camorra. El motiu? Les desenes d'articles que ha publicat aquest llicenciat en filosofia sobre el crim organitzat al sud d'Itàlia i, especialment, el llibre ' [Gomorra](#)', que ara [Empúries](#) acaba de traduir al català.

Excepte el començament i el final, que tenen l'inabastable port de Nàpols de protagonista, ' [Gomorra. Viatge a l'imperi econòmic i al somni de domini de la Camorra](#)' (Empúries, amb una traducció de Pau Vidal) no té una trama argumental definida. Cada capítol, de fet, es pot llegir com un article gairebé independent, però sempre amb el mateix objectiu: desgranar, un a un, tots els graons, tots els tentacles, tots els oficis del sistema camorrista napolità, del més baix al més alt, sense menystenir-ne cap: des de la "mala vida" dels "compares" (nom amb què eren coneguts els caps dels clans fins a l'èxit del film [El padrí](#), de Francis Ford Coppola) fins als pals (vigilants del territori), passant pels soldats, els 'stakeholders' (intermediaris empresarials) i els submarins (jubilats que cada dia 28, puntualment, porten la mesada econòmica a totes les famílies a sou d'un clan). Tothom hi surt retratat, a les 351 pàgines del llibre, que beu de fonts judicials, interminables escoltes policiaques, hores i hores de converses i caminades amb la gent dels "territoris malalts de màfia" (Secondigliano, Cases Celestes o Terzo Mondo, on Saviano ressenya una pintada molt eloqüent: "Rione Terzo Mondo. Non entrate") i, fins i tot, amb observacions directes pròpies de [Günter Wallraff](#) a 'Cap de turc' (1985), com ara treballar de descarregador als molls de Nàpols o de paleta de la construcció, dues activitats que li permeten descobrir els petits engranatges que, del tros de tela arribat amb vaixells de la Xina o del maó d'una promoció immobiliària, acaben convertint la regió de Nàpols en la Gomorra dels nostres dies.

Moda, roba, obra...

Saviano tampoc té por de denunciar els actors del Sistema, la paraula (en majúscula) que es fa servir a Nàpols per referir-se a la camorra. Comença assenyalant el negoci de la roba "Made in Italy", ben implantat al sud d'Itàlia gràcies a unes condicions laborals inexistents: horaris sense límit, fàbriques clandestines, sous molt per sota del mercat, còpia de dissenys indiscriminada... Continua les acusacions apuntant cap al ciment armat, "el petroli del sud", que segons Saviano hauria de comportar canvis a la constitució italiana per plasmar-hi "que el país es fonamenta en el ciment i els constructors. Els pares de la pàtria són ells". I amb una sola xifra resumeix les dimensions de la gran factoria del crim organitzat a la província napolitana: únicament nou de la norantena de municipis que la integren no han viscut mai inspeccions, recerques o escorcolls judicials segons la llei 416 bis d'activitats mafioses. La infiltració camorrista al poder polític, amb tot, és inversa a la de les altres regions infectades per la màfia. "Els clans de camorra no necessiten polítics com els grups mafiosos sicilians, són els polítics els que depenen necessàriament del Sistema". I ho rebla amb unes paraules del penedit Carmine Schiavone del 2005, quan va declarar que el Sistema no és un antiestat: "Només existeix un territori on es fan negocis, amb, a través o sense l'estat". És una de les diferències de la camorra napolitana respecte de la resta de grans famílies mafioses de la Itàlia meridional (Cosa Nostra, de Sicília; 'Ndrangheta, de Calàbria, i Sacra Corona Unita, de la Pulla), però no l'única. Respecte de Sicília, per exemple, Saviano hi veu una altra diferència substancial: la camorra no és centre d'atenció permanent dels mitjans i, per això, s'hi apliquen "termes d'anàlisi antics, passats de moda". Així, mentre la camorra s'ha transformat notablement aquestes últimes dècades, "els ulls dels observadors, siguin experts o no", no han canviat gens. Això impedeix, per l'autor, fer-se càrrec que la camorra és el sistema mafios més potent d'Itàlia, molt per damunt dels altres en volum de negocis, índexs de criminalitat i potència armada. "La regió de la Campània és el territori amb més assassinats de tot Itàlia, i un dels primers del món. El cotxe de morts té els pneumàtics gastadíssims; una fotografia del dibuix completament esborrat i el color gris de la part

de dins seria la perfecta imatge simbòlica d'aquesta terra". I fa recomptes de morts: 3.600 des del 1979 (data del seu naixement), una xifra superior a la de conflictes armats com el del nord d'Irlanda, el País Basc i els anys de plom d'Itàlia.

... i droga

El tercer puntal de la maquinària econòmica camorrista és la droga, protagonista d'alguns dels passatges més esgarriposos del llibre de Saviano, com la descripció a la pàgina 89 del procés que segueixen els clans a l'hora de tallar (adulterar) la droga per treure'n més beneficis. Tant en les descripcions de les víctimes de la droga com de les 'faide' (les guerres entre famílies), Saviano s'hi recrea, probablement per fer entrar de ple el lector en una realitat napolitana massa avesada a la mort. Hi és tan quotidiana, que fins i tot genera conceptes desconeguts a casa nostra com 'lo scuorno', la por o vergonya que passen les víctimes esteses a l'asfalt els últims minuts abans de morir. Però, de fet, també descriu minuciosament desenes d'assassinats sabedor del valor simbòlic dels detalls: "Cada centímetre de carn (...) és un mitjà de comunicació de guerra". La mort i la violència, explica Saviano, arriben a tenir reminiscències del setè art. És a través d'un veterà de la policia científica de Nàpols que ens destaca la influència d'alguns films en els joves soldats de la camorra: 'Per culpa d'en Tarantino ara ningú sap disparar com Déu mana! Ja no disparen amb el canó recte, perquè porten la pistola inclinada, gairebé plana, com a les pel·lis, que és una cosa desastrosa. Disparen al baix ventre, a l'engonal i a les cames, els deixen molt malferits, però no els maten. Per això no els queda més remei sinó rematar-los d'un tret al clatell. Un bany de sang gratuït, una barbàrie completament innecessària'. I és també amb la mort, amb l'assassinat impune, que denuncia el capgirament, la subversió, de l'estat de dret al sud d'Itàlia, on la presumpció d'innocència no s'aplica per defecte ni a les víctimes (alguna cosa deuen haver fet) ni a qui testimonia en contra dels clans. Això dificulta, segons l'autor, la liquidació de la camorra per mitjà de l'acció judicial, atès que 'cada detenció, cada superprocés, sembla més aviat una manera de rellevar el cap i posar fi a una fase, més que no pas una acció capaç de posar fi a un sistema de coses'. Però Saviano tampoc es deixa endur pel pessimisme i ens revela, als darrers capítols, que encara hi ha una estratègia molt vàlida perquè el Sistema camorrista, en majúscula, deixi d'estar per damunt del sistema estatal, en minúscula. Seguint l'exemple de Don Peppino Diana, el jove capellà de Casal di Principe assassinat per haver aixecat la veu contra els clans, l'autor acaba defensant amb convicció la força de la paraula, que "només es pot esborrar matant".

Martí Crespo.

10 maig 2007

Una notícia de VilaWeb.cat

Edició GENERAL

<http://www.vilaweb.cat>

[Enllaç permanent](#)